

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

Факультет інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту
(повна назва)

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою
(повна назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету ІТМ

В.Дорош Володимир ДОРОШЕНКО
(підпис, ім'я, прізвище)

«31» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)
(бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий)

спеціальність 051 Економіка
(код і повна назва спеціальності)

освітньо-наукова програма _____
(професійна або наукова)

Економіка
(повна назва програми)

Харків – 2023 р.

Розробник(и): Л.В. Соколова, професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, д.е.н., професор
(ініціали, прізвище, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою

Протокол від «29» серпня 2023 р. № 1

Завідувач кафедри

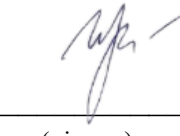

(підпис)

Тетяна ПОЛОЗОВА

(ім'я, прізвище)

Гарант освітньо-наукової програми

(підпис)

Ірина КОЛУПАЄВА

(ім'я, прізвище)

Схвалено методичною комісією факультету ІТМ

Протокол від «30» серпня 2023 р. № 1

Голова методичної комісії

(підпис)

Аліна ШАФРОНЕНКО

(ім'я, прізвище)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни*	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС* – 4	Вибіркова дисципліна зі спеціальності 051 Економіка	
Змістових модулів – 2	Рік підготовки:	
	1-й	-
Індивідуальних завдань* : РГЗ та КР – 2	Семестр	
Загальна кількість годин* – 120	2-й	
	Кількість годин	
	120	-
	Навчальні заняття: 1) лекції, год.	
Мова навчання – українська	24	-
	2) практичні, год.	
	24	-
	3) лабораторні, год.	
	-	-
	4) консультації, год.	
	8	-
	Самостійна робота, год.	
	64	-
	в тому числі: 1) РГЗ та КР, год.	
	20	
	2) курсова робота (проект), год.	
	-	-
Вид контролю: залік		

Примітка.

* Відомості з навчального плану.

** Структурна одиниця дисципліни (складається із змістових модулів).

Рекомендована кількість модулів дорівнює кількості контрольних точок.

2 МЕТА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ З ЇЇ ВИВЧЕННЯ

2.1 Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства» є формування знань щодо базових категорій теорії потенціалу підприємства, методологічних аспектів організації управління розвитком пріоритетних складових конкурентного потенціалу підприємства в умовах нестабільного середовища.

«Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 051 Економіка.

2.2 Результати навчання

За результатом вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- задачі, функції, принципи, підходи формування конкурентного потенціалу підприємства;
- методи оцінки та управління конкурентним потенціалом підприємства в умовах турбулентного зовнішнього середовища;
- сутність конкурентного потенціалу, характеристику його елементних складових, структуру, закономірності розвитку;
- напрями прояву управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства, методологію оцінки конкурентного потенціалу підприємства та його елементів;

вміти:

- збирати з відповідних джерел вхідну інформацію, що створює інформаційно-статистичну базу для проведення необхідних розрахунків;
- обчислювати різними методами показники рівня конкурентоспроможності потенціалу підприємства;
- розробляти пропозиції щодо формування конкурентного потенціалу підприємства;
- оцінювати локальні показники, що формують основні складові конкурентного потенціалу;
- розраховувати інтегральний показник конкурентного потенціалу підприємства з метою прийняття відповідних стратегічних управлінських рішень.

Перелік сформованих компетентностей (відповідно до освітньо-наукової програми):

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК06. Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

Програмні результати навчання (РН):

РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН05. Пропонувати нові рішення, розробляти наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з урахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

PH06. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

PH07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.

2.3 Передумови вивчення дисципліни

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: Філософія та методологія сучасної науки, проблеми формування критичного мислення; Іноземна мова як мова наукової комунікації; Методологія наукових досліджень; Інноваційна парадигма розвитку економіки; Сучасні методи аналізу даних.

Перелік раніше здобутих результатів навчання:

PH01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

PH02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

PH04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.

PH08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

PH09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства в міксованих умовах зовнішнього середовища

Тема 1. Формування понятійно-термінологічної бази вивчення дисципліни

Вступ. Мета, предмет, задачі та структура навчальної дисципліни. Підприємство як відкрита мобільна система. Характеристика міксованих умов зовнішнього середовища.

Актуальність вивчення процесів управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства у сучасних умовах господарювання.

Діалектика як методологічна основа дослідження процесів управління сучасним підприємством та розвитком його конкурентного потенціалу в умовах агресивних викликів зовнішнього середовища.

Методологічне забезпечення: теорії, принципи, категорії, методи, закони, підходи до вивчення, основні складові.

Тема 2. Сутнісна характеристика конкурентного потенціалу підприємства

Загальна характеристика конкурентного потенціалу підприємства та його основний зміст. Конкурентний потенціал підприємства як економічна категорія та складна, динамічна, поліструктурна система. Основні риси, що характеризують конкурентний потенціал підприємства. Основні ознаки визначення моделі потенціалу.

Підходи щодо визначення конкурентного потенціалу підприємства. Основні точки зору на дефініцію поняття «потенціал». Дослідження генезису поняття потенціалу підприємства у хронологічній послідовності та визначення сутності конкурентного потенціалу.

Конкурентний потенціал підприємства як можливості системи ресурсів і компетенцій підприємства створювати бажаний результат у конкурентному середовищі. Класифікація ознак поняття «конкурентний потенціал». Класифікація видів потенціалів підприємства.

Конкурентний потенціалом підприємства (КПП) як внутрішні і зовнішні можливості підприємства, що дозволяють йому провадити ефективну конкурентну боротьбу на ринку шляхом оптимального використання

матеріальних і нематеріальних ресурсів. Характеристика основних складових конкурентного потенціалу підприємства. Види конкурентних можливостей підприємства та їх локальні потенціали – основні складові елементи.

Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства як сучасна економічна категорія

Конкурентоспроможність потенціалу підприємства – комплексне, багатопрофільне поняття. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства як комплексна порівняльна характеристика переваг сукупності показників оцінки його можливостей, що визначають успіх на ринку відносно аналогічних показників підприємств конкурентів.

Особливості конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Дуалістичний підхід до визначення рівнів конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства, їх класифікація.

Ознаки класифікації: за напрямком формування інформаційної бази; за способом відображення кінцевих результатів; за можливістю розроблення управлінських рішень; за способом оцінки.

Прикладні моделі оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Характеристика індикаторного методу оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними і соціальними стандартами. Сутність та особливості застосування методу експертних оцінок. Характеристика методу набору конкурентоспроможних елементів.

Тема 4. Формування конкурентного потенціалу підприємства

Методичні та організаційно-економічні засади формування конкурентного потенціалу підприємства. Формування потенціалу підприємства – процес ідентифікації та створення спектра підприємницьких можливостей, його структуризації та побудови певних організаційних форм задля стабільного розвитку та ефективного відтворення. Загальні постулати, які слід урахувати при формуванні конкурентного потенціалу підприємства.

Елементна структура конкурентного потенціалу сучасних підприємств. Загальнотеоретична модель формування конкурентного потенціалу підприємства. Ефект синергії. Характеристика етапів процесу оптимізації структури конкурентного потенціалу підприємства. Особливості формування потенціалу підприємств залежно від специфіки підприємницької діяльності.

Структура конкурентного потенціалу підприємств залежно від галузевої специфіки.

Тема 5. Системно-цілісне пізнання процесу управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства та його властивості

Системне управління конкурентним потенціалом підприємства. Основні принципи системного підходу щодо формування та функціонування конкурентного потенціалу як основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства: цілісність, зв'язок, структура і організація, рівні системи та ієрархія цих рівнів, управління, мета та доцільність поведінки системи, самоорганізація системи, функціонування і розвиток системи.

Системний характер конкурентного потенціалу підприємства передбачає складність як його формування, так й управління. Концептуальна схема системного управління конкурентоспроможністю підприємства. Механізм управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства. Характеристика підсистем управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства. Мета та функціональне призначення кожної підсистеми; параметр управління; методи та інструменти впливу на підсистему.

Сучасні напрямки підвищення ефективності управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Приклади найцікавіших сучасних українських стартапів.

Тема 6. Управління розвитком трудового потенціалу – важливої складової конкурентного потенціалу підприємства

Трудовий потенціал підприємства як основа функціонування підприємства. Фактори формування трудового потенціалу підприємства.

Характеристика компонент трудового потенціалу підприємства: кадровий, професійний, кваліфікаційний, організаційний. Складові елементи трудового потенціалу підприємства. Загальна структура трудового потенціалу у контексті забезпечення конкурентоспроможності потенціалу підприємства.. Характеристика та умови реалізації трудового потенціалу підприємства.

Теоретичні підходи управління трудовим потенціалом підприємства як пріоритетної складової конкурентного потенціалу підприємства. Особливості системи роботи з формування трудового потенціалу підприємства. Схема процесу формування трудовим потенціалом підприємства.

Напрями оптимізації структури трудового потенціалу за критерієм ефективності результатів. Залежність ефективності управління розвитком

трудового потенціалу підприємства від змісту функції управління конкурентним потенціалом. Функціональний механізм управління розвитком трудового потенціалу підприємства.

Формування концептуальної моделі управління трудовим потенціалом підприємства та характеристика її основних елементів. Методичне забезпечення оцінки трудового потенціалу підприємства. Алгоритм оцінки трудового потенціалу підприємства. Методи оцінки трудового потенціалу окремих працівників. Шляхи підвищення ефективності управління трудовим потенціалом підприємства.

Змістовий модуль II. Науково-методичне забезпечення комплексного оцінювання конкурентного потенціалу підприємства

Тема 7. Методи аналізу зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства

Характеристика зовнішнього середовища. Вплив факторів макросередовища на підприємство (економічні, політико-правові, соціально-культурні, технологічні, природно-географічні) та його мікросередовища (споживачі, конкуренти, постачальники, посередники, контактні аудиторії). Вплив факторів зовнішнього середовища на конкурентний потенціал підприємства як сукупність рушійних сил і причин. Класифікація факторів зовнішнього середовища (прямого та непрямого впливу, керованих та некерованих). Аналіз зовнішнього середовища з точки зору виявлення його структури.

Характеристика внутрішнього середовища підприємства як сукупність активних суб'єктів (менеджери), ресурсів (трудова, виробничі, фінансові, маркетингові, організаційні, інформаційні, інтелектуальні, технологічні) та сил (внутрішньовиробничі відносини), які діють усередині підприємства.

Методи аналізу макросередовища підприємства: PEST-, STEP-, STEEP-, PESTLE-, STEEPLE-, TEMPLES-, SWOT-, SNW-аналіз; «5x5»; матриця Дж. Х. Вільсона («ймовірність посилення фактору – впливу фактору на підприємство»). Методи аналізу мікросередовища підприємства: ситуативний аналіз ринку; XYZ-, ABC-аналіз; структурний аналіз конкурентоспроможності; методика інтегральної оцінки конкурентоспроможності; бенчмаркінг; експертні оцінки.

Методи аналізу внутрішнього середовища підприємства: ситуаційний та портфельний аналіз; експертні оцінки; метод «досвідної кривої»; аналіз

беззбитковості; кабінетні дослідження внутрішньої документації; спостереження та опитування персоналу підприємства; метод «асесмент-центру»; брейнстормінг, або «мозковий штурм»; математичні методи (аналіз трендів, факторний аналіз та ін.); аналіз функцій Віссемана Х.; еталонне тестування; анкетування; «360 градусів»; методи оцінки вартості бізнесу; метод класифікації; рейтинговий метод; SWOT- та SNW-аналіз.

Характеристика переваг та недоліків зазначених вище методів аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств.

Тема 8. Сучасні методи і моделі оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства

Характеристика сучасних методів і прикладних моделей оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Сутність застосування індикаторного методу оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними і соціальними стандартами. Для оцінки індивідуального рівня конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними стандартами індикатори використання ресурсів, використання праці, місткості ринку, дохідності, використання часового ресурсу зіставляються з аналогічними нормативними або фактичними показниками конкурентів.

Метод експертних оцінок застосовують за недостатністю інформаційного забезпечення. Експерти оцінюють конкурентоспроможність потенціалу підприємства з позиції управління підприємством, виробництва, маркетингу, кадрів, продукту, фінансів.

Метод набору конкурентоспроможних елементів забезпечує поетапне дослідження конкурентоспроможності потенціалу підприємства, починаючи з порівняльної оцінки найвагоміших складових: конкурентоспроможність продукції, конкурентоспроможність системи управління, конкурентоспроможність техніко-технологічної бази та ін.

Застосування графоаналітичної моделі оцінки конкурентного потенціалу підприємства. Розробка алгоритму побудови «Квадрату потенціалу».

Тема 9. Методика інтегральної оцінки конкурентного потенціалу підприємства та його локальних складових

Сутність науково-методичного забезпечення оцінки конкурентного потенціалу підприємства. Особливості поетапної розробки процедури оцінювання конкурентного потенціалу підприємства.

Етап I. Вибір сукупності: 1) основних оцінних показників (конкурентних можливостей); 2) локальних показників за кожним основним показником; 3) одиничних показників оцінки за кожним локальним показником. Етап II. Застосування методу експертних оцінок для бальної оцінки одиничних показників. Етап III. Розрахунок показника інтегральної оцінки конкурентного потенціалу підприємства. Етап IV. Аналіз отриманих результатів. Формулювання висновків щодо підвищення рівня управління розвитком конкурентного потенціалу досліджуваного підприємства у порівнянні із конкурентним потенціалом підприємства бенчмарк на конкретному ринку.

Тема 10. Методи оцінки вартості бізнесу

Економічна сутність та загальна внутрішня модель оцінки вартості бізнесу. Сутнісна характеристика структурно-логічного графу показників вартості бізнесу. Характеристика та особливості сучасних методів оцінки вартості бізнесу.

Методи витратного підходу до оцінки вартості бізнесу: регулювання балансу; вартості заміщення; ліквідаційної вартості; чистих активів; нагромадження активів.

Методи результатного підходу до оцінки вартості бізнесу: метод прямої капіталізації, метод економічного прибутку, метод оцінки вартості бізнесу на базі опціонів, метод дисконтування грошового потоку.

Методи оцінки вартості бізнесу, що базуються на порівняльному підході: метод мультиплікаторів (інтервальних та одномоментних), метод угод чи продаж, метод галузевих співвідношень, метод аналогових продаж (ринку капіталу). Економічна сутність методів розрахунку вартості репутації компанії: німецький, швейцарський, англосаксонський, комбінований методи; дисконтний метод, метод щорічного визначення репутації, метод Грефа.

Тема 11. Методичні підходи оцінювання конкурентоспроможності бренду підприємства як маркетингової складової конкурентного потенціалу

Бренд підприємства – важливий елемент товарної складової комплексу маркетингу. Сутність конкурентоспроможності продукції та її бренду. Наявність конкурентоспроможних брендів як необхідна умова забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання додаткового прибутку.

Основні методи оцінки вартості бренду: витратний, порівняльний, доходний, дисконтування грошових потоків, експертний, інтегральної оцінки,

рейтинговий, графічний. Методика інтегральної оцінки конкурентоспроможності бренду підприємства за характеристиками: Brand Expansion, Brand Extension, Brand Value, Brand Power, Brand Relevance, Brand Awareness. Побудова циклограми ринкових позицій бренду.

Мета управління конкурентоспроможністю бренду: утримання або стратегічне збільшення частки ринку, що забезпечує збільшення вартості бренду. Персоніфікація бренду та посилення конкуренції на ринках як фактори впливу на оцінку конкурентоспроможності підприємства, його конкурентного потенціалу через конкурентоспроможність бренду. Управління конкурентоспроможністю бренду – самостійний особливий вид ресурсу для розвитку та підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

ТЕМА 12. Розвиток конкурентного потенціалу підприємств регіону та просторове співробітництво

Особливості регіонального розвитку конкурентного потенціалу підприємств. Механізм управління процесом розвитку конкурентного потенціалу підприємств регіону. Інноваційні аспекти управління розвитком конкурентного потенціалу підприємств регіонів України. Методичні підходи до визначення інвестиційної привабливості регіонів та підприємств регіону.

Особливості визначення структури конкурентного потенціалу підприємств регіону. Формування трудового потенціалу регіону. Трудові ресурси та оплата праці: регіональний аспект.

Транскордонне співробітництво підприємств регіонів країни як чинник впливу на підвищення рівня конкурентоспроможності потенціалу регіональних підприємств. Вплив сучасних тенденцій на управління розвитком конкурентного потенціалу підприємств регіону за видами економічної діяльності.

Оцінювання просторових викликів на управління розвитком конкурентного потенціалу регіональних підприємств. Повоєнна розбудова національної економіки та відновлення розвитку конкурентоспроможності потенціалу підприємств регіонів України. Управління розвитком конкурентного потенціалу регіональних підприємств країни у контексті їх просторового співробітництва як напрям сталого розвитку економіки України.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	уся-го	у тому числі					уся-го	у тому числі				
		лк	пз	лаб	конс	с.р.		л	п	лаб	конс	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства в міксованих умовах зовнішнього середовища												
Тема 1. Формування понятійно-термінологічної бази вивчення дисципліни	6	2				4						
Тема 2. Сутнісна характеристика конкурентного потенціалу підприємства	6	2				4						
Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства як сучасна економічна категорія	10	2	4			4						
Тема 4. Формування конкурентного потенціалу підприємства	16	2	4		2	8						
Тема 5. Системно-цілісне пізнання процесу управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства та його властивості	12	2	4			6						
Тема 6. Управління розвитком трудового потенціалу – важливої складової конкурентного потенціалу підприємства	16	2	4		2	8						
Разом за змістовим модулем I	66	12	16		4	34						
Змістовий модуль II. Науково-методичне забезпечення комплексного оцінювання конкурентного потенціалу підприємства												
Тема 7. Методи аналізу зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства	6	2				4						
Тема 8. Сучасні методи і моделі оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства	9	2			1	6						
Тема 9. Методика інтегральної оцінки конкурентного потенціалу підприємства та його локальних складових	16	2	4			10						
Тема 10. Методи оцінки	6	2				4						

вартості бізнесу												
Тема 11. Методичні підходи оцінювання конкурентоспроможності бренду підприємства як маркетингової складової конкурентного потенціалу	11	2	4		1	4						
ТЕМА 12. Розвиток конкурентного потенціалу підприємств регіону та просторове співробітництво	6	2			2	2						
Разом за змістовим модулем II	54	12	8		4	30						
Індивідуальні завдання												
КР 1. Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства						10						
КР 2. Інтегральний показник оцінки конкурентного потенціалу підприємства						10						
Усього за семестр	120	24	24		8	64						

5 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Діагностика локального фінансового потенціалу підприємства	4	-
2	Оцінка локального маркетингового потенціалу промислового підприємства	4	-
3	Інтегральна оцінка локального інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства	4	-
4	Оцінка локального трудового потенціалу підприємства	4	-
5	Інтегральна оцінка конкурентного потенціалу підприємства	4	-
6	Визначення резервів розвитку управління конкурентним потенціалом суб'єкта господарювання	4	-
	Усього	24	-

6 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні роботи не передбачені навчальним планом.

7 САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вивчення теоретичного матеріалу з використанням конспекту і навчальної літератури	34	-
3	Підготовка до виконання контрольних робіт	10	-
4	Виконання контрольних робіт за модулями	20	-
	Усього	64	-

8 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

8.1 Контрольні роботи (КР)

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	КР 1. Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства	10	-
2	КР 2. Інтегральний показник оцінки конкурентного потенціалу підприємства	10	-
	Усього	20	-

8.2 Курсова робота (проект)

Курсова робота (проект) не передбачена навчальним планом.

9 МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Вивчення дисципліни «Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства» здійснюється зі застосуванням різних методів.

Словесні методи навчання містять *лекції*, які розкривають сутність наукових понять, явищ та процесів, які пов'язані загальною темою; *пояснення*, за допомогою яких розкривається сутність закону або процесу з використанням попереднього досвіду здобувачів вищої освіти; *розповіді* з метою спонукання здобувачів вищої освіти до створення в уяві певного образу; евристичних та репродуктивних *бесід*, які передбачають приведення попередніх знань до усвідомлення нових явищ та понять.

Наочні методи навчання, які передбачають *демонстрацію* (показ процесів у динаміці), *ілюстрацію* (схеми, графіки) та *спостереження* (сприймання процесів без втручання у ці процеси).

Практичні методи навчання сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми або розділу. Вони містять: *практичні заняття*, спрямовані на використання набутих знань у розв'язанні конкретних практичних завдань; також виконання *письмових вправ* з метою цілеспрямованого повторення здобувачами вищої освіти окремих дій задля формування умінь та навичок за дисципліною.

10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

10.1 Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (кількісні критерії оцінювання)

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного контролю, модульного контролю та заліку, які втілюються у заліковому модульному та підсумковому модульному контролі.

Завданням **поточного контролю** є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, що здійснюється під час лекційних, семінарських занять у формах обговорення здобувачами вищої освіти актуальних питань дисципліни, аналізу ситуацій (аудиторна робота), оцінювання результатів їх самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

Завданням **модульного контролю (МК)** є перевірка засвоєння навчального матеріалу, який міститься у залікових модулях, що реалізуються у відповідних формах навчального процесу. Завдання, що виносяться на модульний контроль, оцінюються в балах. Модульний контроль проводиться письмово у вигляді контрольної роботи.

Заліковий модульний контроль (ЗМК) – оцінювання знань здобувачів вищої освіти за кожним із залікових модулів, яке здійснюється на основі визначення суми балів за результатами поточного контролю за аудиторну та самостійну роботу та модульної контрольної роботи. За підсумками двох модулів із дисципліни знання здобувачі вищої освіти оцінюються у діапазоні балів від 0 до 100.

Номер змістового модуля	Вид заняття / контрольний захід	Оцінка О сем
1	Пз № 1	10
	Пз № 2	15
	Пз № 3	15
	Пз № 4	20
	Контрольна робота № 1	10
	Контрольна точка 1	70
2	Пз № 5	10
	Пз № 6	10
	Контрольна робота № 2	10
	Контрольна точка 2	30
	Усього за семестр	100

10.2 Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

1. Актуальність дослідження процесів управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства у сучасних міксованих умовах зовнішнього середовища.

2. Конкурентний потенціал підприємства як можливості системи його ресурсів і компетенцій створювати кращий результат на певному ринку за певний проміжок часу стосовно сукупності аналогічних показників підприємств-конкурентів.

3. Формування конкурентного потенціалу підприємства як процес ідентифікації та створення спектра порівняльних підприємницьких можливостей.

4. Характеристика підсистем управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства.

5. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства, їх класифікація.

6. Теоретичні підходи щодо управління локальним трудовим потенціалом підприємства.

7. Системний підхід до формування та управління конкурентним потенціалом підприємства.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки:

1. Аналізувати структуру конкурентного потенціалу підприємств залежно від галузевої специфіки.

2. Розробляти пропозиції щодо формування конкурентного потенціалу підприємства.

3. Розраховувати інтегральний показник конкурентного потенціалу підприємства з метою прийняття відповідних управлінських рішень.

4. Класифікувати методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства, його складових та визначати особливості їх застосування.

5. Використовувати сучасні методи оцінки локальних показників конкурентного потенціалу підприємства.

6. Формувати обґрунтовані напрями підвищення ефективності управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства в умовах агресивного конкурентного середовища.

Завдання вивчення дисципліни «Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства»: вивчення теоретичних понять управління конкурентним потенціалом підприємства, дослідження сучасних підходів до класифікації рівнів конкурентного потенціалу, ознайомлення з основними категоріями та сучасними тенденціями у цій галузі знань; опанування методичного апарату оцінювання основних елементів (локальних показників) конкурентного потенціалу; набуття здатностей до творчого пошуку напрямів підвищення ефективності управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства.

Критерії оцінювання роботи здобувача вищої освіти протягом семестру.

Задовільно, E (60-65): виставляється здобувачеві вищої освіти, що виявив знання основного навчального матеріалу в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив помилки у відповіді на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які він може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.

Задовільно, D (66-74): заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання й майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповіді на запитання при виконанні завдань тощо, принципів які може усунути самостійно.

Добре, C (75-89): заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив повні знання навчально-програмного матеріалу при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив ряд помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до їх самостійного використання та поповнення в процесі подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

Відмінно, B (90-95): виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з даної дисципліни вище середнього рівня. Він продемонстрував вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та їх значення для подальшої професійної діяльності.

Відмінно, A (96-100): заслуговує здобувач вищої освіти, який виявив всебічні систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, що передбачені програмою, засвоїв основну та додаткову літературу, яка рекомендована програмою; проявив видатні творчі здібності в розумінні, в логічному, чіткому, стислому та ясному трактуванні навчально-програмного матеріалу; засвоїв основні поняття дисципліни, їх значення для подальшої професійно-наукової діяльності.

Отримані бали переводяться за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка з дисципліни	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, курсовий проект (робота), практика	Залік
96-100	A	5 (відмінно)	зараховано
90-95	B	5 (відмінно)	
75-89	C	4 (добре)	
66-74	D	3 (задовільно)	
60-65	E	3 (задовільно)	
35-59	FX	2 (незадовільно)	незараховано
1-34	F		

11 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1 Базова література

1. Леськів Г.З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.

2. Людський потенціал підприємницької діяльності: навч. посіб. / за заг.ред. Н. Ю. Кубіній. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 172 с.

3. Титикало В. С. Методологічні основи просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства в умовах постіндустріального розвитку: дис. ... докт. екон. наук : 08.00.04 / Національний авіаційний університет, МОН України. Київ, 2022. 554 с.

4. Яремко А. Д. Адаптивне управління антикризовим потенціалом підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Харківська інженерно-педагогічна академія. Харків, 2019. 275 с.

5. Варга В. П. Конкурентний потенціал як основа стабільності підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7750>.

6. Колещук О. Я. Структурні трансформації як пріоритетний вектор розвитку інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Бізнес Інформ*. 2020. №1. С. 62-68. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-1-62-68>.

7. Ареф'єва О. В. Титикало В. С. Концептуальний підхід до управління випереджаючим розвитком інноваційного потенціалу підприємств. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2021. № 3. С. 145-154. <https://doi.org/10.33271/ebdut/75.145>.

8. Дьоміна О. М. Аналіз конкурентних позицій вітчизняних підприємств радіоелектронної промисловості на ринку ЄС. kneu.edu.ua. <https://ir.kneu.edu.ua/handle/diomina/sequen...> (2019 р.).

9. Селезньова Г. О. Формування конкурентного потенціалу підприємства. hneu.edu.ua. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/СЕЛ...>

10. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства. lntu.edu.ua. <https://elib.lntu.edu.ua/page8>.

11. Соколова Л. В., Огородник В. А. Конкурентний потенціал промислового підприємства. *Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 3 листопада 2020 р.) / За заг. ред. Т. В. Полозової [та ін.]. Харків. ХНУРЕ. 2020. С. 319-322.
12. Коюда В. О. Формування та використання конкурентного потенціалу підприємства. *Інфраструктура ринку*, 2019. Вип. 29. С. 195-204.
13. Сітковська А. О. Формування конкурентного потенціалу підприємства... *наука.com.ua*. <http://www.economy.nauka.com.ua> > 1_2021.
14. Соколова Л. В., Огородник В. А. Конкурентний потенціал як сучасна економічна категорія. Економічні та безпекові виклики сучасного бізнес-середовища: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Т. . Полозової. Харків: ХНУРЕ, 2020. С. 326-335. DOI: 10.30837/978-966-659-289-0.
15. Соколова Л. В., Верясова Г. М., Соколов О. Є. Теоретично-методичне забезпечення процедури оцінювання фінансового потенціалу промислових підприємств. *Приазовський економічний вісник*: електронний науковий журнал. 2019. № 4 (15). С. 148-156. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/4_15_uk/27.pdf.
16. Соколова Л. В., Колісник О. В., Верясова Г. М. Управління фінансовим потенціалом малих підприємств: теоретично-практичні аспекти. *Теорія, методологія і практика господарсько-фінансової діяльності підприємств*: колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «Астроя», 2019. С. 27-31. URL: <http://www.economics.in.ua/>.
17. Ус Ю. В., Яремко А. Д. Теоретико-методичні основи оцінки трудової складової антикризового потенціалу підприємства. *Бізнес-Інформ*. 2019. № 1. С. 192-198.
18. Ілляшенко Н. С. Управління випереджаючим інноваційним розвитком промислових підприємств: монографія. Суми: Триторія, 2019. 504 с.
19. Соколова Л. В., Шаповалов О. В. Інноваційний потенціал підприємства у контексті економічного розвитку України. *Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта*. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 1 листопада 2022 р.) / За заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків. ХНУРЕ. 2022. С. 73-75.
20. Соколова Л. В., Сичова Т. Ю. Сутність поняття інноваційно-трудоного потенціалу та особливості його формування. *Сучасні економічні стратегії: інновації, безпека та сталий розвиток*: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової, д.е.н., проф. І. В. Колупаєвої, к.е.н., доц.

О. В. Мурзабулатової. Харків: ХНУРЕ, 2021. С. 206-213. DOI: 10.30837/978-966-659-336-1. ISBN 978-966-659-336-1.

21. Соколова Л. В., Галанов О. Р. Принципи системного підходу до управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства. *Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта*. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 2 листопада 2021 р.) / За заг. ред. Т. В. Полозової [та ін.]. Харків. ХНУРЕ. 2021. С. 152-154.

11.2 Допоміжна література

22. Просторова організація бізнесу в регіонах України: форми та механізми регулювання: монографія у 2-х томах. Т.2 / НАН України. Державна установа «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України»; наук. ред. М. Мельник. Львів, 2019. 330 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку».)

23. Перепелюкова О. В., Ткаченко А. Г. Оцінювання просторових викликів і тенденцій розвитку системи економічної безпеки промислових підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 146–151.

24. Соколова Л. В., Дюжев В. Г., Галанов О. Р. Конкурентні переваги підприємств промислового сектору України: сутність та класифікація. *Сучасні тенденції сталого розвитку: теорія, методологія, практика*: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків: ХНУРЕ, 2022. С. 280-288.

25. Соколова Л. В., Галанов О. Р. Конкурентні переваги підприємства як елемент конкурентної боротьби. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я*: тези доповідей XXX міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2022, 19-21 жовтня 2022 р. / за ред. проф. Сокола Є. І. Харків: НТУ «ХПІ». С. 604.

26. Соколова Л. В., Огородник В. А. Конкурентні переваги підприємств України у системі бренд-менеджменту. *Актуальні проблеми економічної кібернетики та економічної безпеки*: зб. матеріалів XXIV міжнар. молодіжного форуму «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті», м. Харків, 7-9 квітн. 2020 р. Харків, 2020. Т.9. С. 216-217.

27. Дорошкевич К. О., Івасюк В. В., Іськів О. В. Стратегія і тактика інноваційного розвитку підприємств: сутність і взаємозв'язок понять. *Бізнес Інформ*. 2020. № 2. С. 88-94.

28. Титикало В. С. Економічний потенціал підприємства в системі його розвитку. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: Збірник наукових статей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (16–17 квітня 2020 р.)*. Частина 1. Дніпро: НМетАУ, 2020. С. 504-507.

29. Соколова Л. В., Аль-Фахор Ескндер Суліаман Салти. Характеристика внутрішнього середовища промислового підприємства. *Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта*. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 2 листопада 2021 р.) / За заг. ред. Т. В. Полозової [та ін.]. Харків. ХНУРЕ. 2021. С. 146-148. ISBN 978-966-659-334-7. DOI: 10.30837/978-966-659-334-7.

30. Соколова Л. В., Осадчук М. О. Класифікація та методи оцінки бізнес-середовища підприємства. *Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта*. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 2 листопада 2021 р.) / За заг. ред. Т. В. Полозової [та ін.]. Харків. ХНУРЕ. 2021. С. 158–160. DOI: 10.30837/978-966-659-334-7.

31. Соколова Л. В., Стойка О. В. Інноваційний розвиток підприємства як основа забезпечення його конкурентоспроможності. *Концептуальні напрями розвитку наукових знань: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 24-25 листоп. 2018 р.* Київ, МЦНД, 2018. С. 54-55.

32. Формування конкурентного, інтелектуального і маркетингового потенціалу інноваційного підприємництва / П. Г. Перерва [та ін.]. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр.* Харків: НТУ «ХПІ», 2018. № 20 (1296). С. 36-40.

11.3 Методичні вказівки до різних видів занять

1. Конспект лекцій з дисципліни «Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства» для здобувачів третього PhD рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка освітньо-наукової програми Економіка / Упоряд.: Соколова Л. В. Електронне видання. Харків : ХНУРЕ, 2023. 134 с.

2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства» для здобувачів третього PhD рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка освітньо-наукової програми Економіка / Упоряд.: Соколова Л. В. Електронне видання. Харків : ХНУРЕ, 2023. 48 с.

3. Методичні вказівки до виконання модульних контрольних робіт із дисципліни «Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства» для здобувачів третього PhD рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка освітньо-наукової програми Економіка / Упоряд.: Соколова Л. В. Електронне видання. Харків : ХНУРЕ, 2023. 14 с.

4. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Управління розвитком конкурентного потенціалу підприємства» для здобувачів третього PhD рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка освітньо-наукової програми Економіка / Упоряд.: Соколова Л. В. Електронне видання. Харків : ХНУРЕ, 2023. 21 с.

12 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

2. Наукова бібліотека Харківського національного університету радіоелектроніки. URL: <http://lib.nure.ua>.

3. Електронний архів відкритого доступу Харківського національного університету радіоелектроніки. Наукові праці викладачів кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою URL: <http://openarchive.nure.ua/handle/document/67>.

4. Сайт кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки. Робочі програми навчальних дисциплін. URL: <http://eces.nure.ua/studentam/anotacii-disciplin-2/anotacii-disciplin-specialnist-073-menedzhment-osvitnja-programa-upravlinnja-finansovo-ekonomichnoju-bezpekoju/robochi-programi>.

5. Навчальні матеріали он-лайн. URL: <https://pidruchniki.com/84386/ekonomika/>.

6. Електронний журнал «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>.

7. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/>.